

IX OGÓLNOPOLSKI
KONKURS POETYCKI
im. MELANII BURZYŃSKIEJ

pn.

„**P**oezja
życiem
pisana”

Mońki 2012

IX OGÓLNOPOLSKI
KONKURS POETYCKI
im. MELANII BURZYŃSKIEJ

pn.

„**P**oezja
życiem
pisana”

Moniecki Ośrodek Kultury
19-100 Mońki
ul. Białostocka 25
tel./fax. 85 716 24 64
mok@post.pl; www.kulturamonki.pl

Mońki 2012

A gdybym dodała do tego bogactwo przyrody:
- złocone słońcem pola, i wód lśniących lustro,
rozszałałe kwiatami sady i ogrody,
muzykę ptasich chórów - to jestem krezuską!

Złączona z mym Podlasiem jak dąb rozłożysty,
Co małym ziarenkiem kiedyś się tu dostał,
i wrósł korzeniami głęboko w ten zakątek czysty,
i już na zawsze wierny mu pozostał!

Miast, czy krain nieznanych wcale mi nie trzeba,
wystarczy dom rodzinny, spokój i znajomy próg.
i stąd ma prośba cicha, wznoszona do nieba,
- żeby mnie tu na zawsze pozostawił Najłaskawszy Bóg!!!

Wstęp

Barbara Pacholska

Redakcja i korekta
Katarzyna Namojlik

Wydawca
Moniecki Ośrodek kultury
W Mońkach, ul. Białostocka 25

Druk
Moniecki Ośrodek Kultury
w Mońkach, ul. Białostocka 25

Nagroda Specjalna Wójta Gminy Jaświły

Złote Gody
Janina Karasiuk (Żakowola Stara)

Wyciąg
z Protokołu posiedzenia jury

IX OGÓLNOPOLSKIEGO KONKURSU POETYCKIEGO **im. MELANII BURZYŃSKIEJ** **pn. „POEZJA ŻYCIEM PISANA”**

dnia 29.09.2012 r.

Bogata biedaczka

Ktoś mi kiedyś powiedział żem do cna zgłupiała!
Że mi brak rozważy, nie mam krzty rozumu!
Przez to żem z wsią podlaską swe życie związała,
Że mnie nie ciągnęło do miejskiego tłumu.

Może gdybym gdzieś w lepszym regionie mieszkała
Mógłby mnie zrozumieć – bo inne strony porządne bywają.
Ale tu, na Podlasiu? – Cóż ja tu widziałam?
Przecież tu już nawet wrony zawracają!

On wie nie od dzisiaj, że to wschodnia ściana,
Zapomniana i biedna – zwana „Polską B”!
Lasami i rzekami wskroś poprzecinana,
Więc jak ja w tym odludziu mieszkać i żyć chcę???

Tak się nade mną żalił, jakbym była w biedzie,
mówił że ja na wsi do reszty schłopieję!
A ja? – cóż mu na to moge odpowiedzieć?
- Nic. – Współczuję mu tylko, i w duchu się śmieję!

Bo jak to możliwe by chłopka schłopiała,
Gdy się dawno temu chłopką urodziła??
Byłby problem, gdybym nagle panią być zechciała,
Bo tego jeszcze w życiu nie robiłam!

Nie widzę siebie wśród miejskiego domu,
Gdzie się ludzie bez słowa na schodach mijają.
I gdzie nikt po imieniu nie mówi nikomu,
Czy „Szczęść Boże”, choć razem do windy wsiadają.

Nie nawykłam do zgiełku, ulic betonowych,
Las wieżowców i bloków zawsze mnie przerażał!
Ani do tłumów, w których człowiek staje się anonimowy,
O mnie obcość wśród ludzi boli i zatrwaja!

A te łańcuchy przy drzwiach, alarmy, blokady,
Strachu mi tylko złego i grozy przydają.
Lub „judaszowe oczy”, zwane wizjerami,
Bojaźnią przeogromną wciąż mnie napawają.

Tam bym do sąsiednich drzwi nie zapukała,
Nie spytała sąsiadki: - „Co słyhać? – Jak zdrowie?”
Bo choćby i najlepsze chęci nawet miała,
To i tak w swej nieufności o niczym nie powie.

Tu zaś, na wsi podlaskiej nic mi nie brakuje,
Tutaj mam swoje miejsca, swój kawałek nieba.
I wbrew wszystkiemu ja tutaj bogaczką się czuję,
Taką, że nic mi do szczęścia więcej nie potrzeba.

Komisja w składzie:

1. Barbara Pacholska – Animator Kultury
2. Katarzyna Nazaruk – Polonistka LO w Mońkach
3. Bożena Kupińska – Dyrektor Gminnego Ośrodka Kultury w Jaświłach
4. Katarzyna Namojlik – Instruktor Monieckiego Ośrodka Kultury – sekretarz Jury

na posiedzeniu dn. 29 września 2012 r. po zapoznaniu się z 21 zestawami wierszy postanowiła przyznać:

W kategorii // trzy nagrody:

I nagrodę

Grażynie Cylwik z Białegostoku za zestaw wierszy

II nagrodę

Annie Urbanowicz z Moniek za wiersze „Jadzia” i „Zabawy dzieciństwa”

III nagrodę

Januszowi Pyzińskiemu z Dębicy za wiersze „Czas siwka” i „Tu”

oraz wyróżnienia

Annie Piliszewskiej z Wieliczki za wiersz pt. „Z ludowych przypowieści”

Czesławowi Markiewiczowi z Zielonej Góry za wiersz pt. „Nieuchronnie”

Krystynie Gudel z Suchowoli za wiersz pt. „Tam już nikt nie mieszka”

Przyznano także dwie równorzędne Nagrody Specjalne Wójta Gminy Jaświły:

Adamowi Bolesławowi Wierzbickiemu z Dłużka za wiersz pt. „Zapomniana Wioska”

Janinie Karasiuk z Żakowoli Starej za wiersz pt. „Bogata biedaczka”

W kategorii I nagród nie przyznano.

Nagroda Specjalna Wójta Gminy Jaświły

Kryształowy Bruk
Adam Bolesław Wierzbicki (Dłużek)

Zapomniana wioska

Gdzie diabeł mówi dobranoc
ziemniaki z kwaśnym mlekiem
po całym dniu pracy smakują wyborniej
niż czarny kawior popijany szampanem
podany w ekskluzywnej paryskiej restauracji

Gdzie diabeł mówi dobranoc
dzieci na podwieczorek
nie jedzą lodów od Korala
tylko chleb ze śmietaną
posypaną cukrem

Gdzie diabeł mówi dobranoc
w długie adwentowe wieczory
podczas darcia pierza
opowiada się historie z przed lat
a każda panna młoda dostaje
w posagu pierzynę i dwie poduszki

Gdzie diabeł mówi dobranoc
ludzie pozdrawiają się
słowami Szczęść Boże
i każdą pracę polową
rozpoczynają znakiem krzyża

Gdzie diabeł mówi dobranoc
kończy się asfalt
i nie dojeżdża żaden autobus
ptaki nie zawracają lecz
budują swoje gniazda
a ludziom żyje się niczym
u Pana Boga za piecem

Wyróżnienie za wiersz

Szara Godzina
Krystyna Gudel (Suchowola)

Tam już nikt nie mieszka

Szczeliny w spróchniałej podłodze
zajął mrówki. Miotta szczyrzy
zęby do misternych kopczyków.

W kącie pochylona etażerka
i Chrystus z wciąż Otwartym Sercem.
Pająki pilnują kształtu aureoli.

Z ram wykonanych przez wiejskiego
mistrza wyglądają oni. Strzegą
wizyt zbuntowanego wiatru.

Na popękanej szybie zachód
rozpala płomień domowego ogniska.

Okoliczni mówią, że tam
od dawna już nikt nie mieszka.

Czasie, zwykły czasie... gdybyś nie był ślepy...

IX edycja Konkursu Poetyckiego im. Melanii Burzyńskiej jak nigdy dotąd ukazała, jak trudno mierzyć się z postacią patronki, jej dorobkiem czy stylistyką. Bo zaiste użyte zwroty w nadesłanych na konkurs wierszach nie czynią z nich oczekiwanych perełek, do czego zobowiązuje imię patronki. Wyrażenia „upierdliwy bąk” czy choćby wytarte w ludowych schematach „chabry i maki” nie cieszą, a wręcz zadziwiają. Kto jeszcze z poetów chwyta za pióro, by zapisać swoje emocje językiem zwykłym że nie powiem codziennym. Wszak poezja rządzi się innymi prawami. Każde słowo cyzelowane winno być z rozważą a myśl zawarta w wierszu jasno i prosto dążyć do celu, jaki autor chce przekazać czytelnikowi. Niewielu uczestnikom udało się te myśli poprowadzić do końca tak, aby czytelnik pojął zamiar autora.

I w tym jest nieprzemijająca wartość poezji Melanii Burzyńskiej, która z mistrzowską precyzją oddzielała „ziarno od plew” a jej słowa były jak chleby pachnące”.

Niektóre konkursowe wiersze są zupełnie przypadkowe, by nie rzec przesłane dla „świętego spokoju” na tzw. odfajkowanie kolejnego udziału w konkursie.

Smuci także fakt, że brak jest zgłoszeń w kategorii adresowanej do uczestników do lat 16. Jest tylko jedna propozycja, ale „jedna jaskółka nie czyni wiosny”. Czy nauczyciele języka polskiego nie umieją zachęcić młodzieży do czytania poezji Melanii Burzyńskiej i innych poetów nurtu ludowego czy może tematyka ludowa nie jest młodzieży bliska? Wiem, że młodzi, jeśli już piszą wiersze, to najchętniej o swoich pierwszych zauroczeniach, miłości i jej stracie. Gdzież tu miejsce na opisywanie trudu pracy na wsi, pór roku, siewu i zbioru plonów. Teraz czas na komputery, galerie, tipsy...

Każde pokolenie ma swój własny cel...

A może warto o konkursie napisać na Facebooku czy innych portalach społecznościowych i dotrzeć do wrażliwej młodzieży, piszącej także wiersze, która przecież jest. Ale gdzie?

Ach wietrze żebyś ty jeszcze wiedział...

Organizatorzy

Wyróżnienie za wiersz

Molo
Czesław Markiewicz (Zielona Góra)

Nieuchronnie

nie ma odpowiedniego momentu na sadzenie drzewa
tak jak nie ma odpowiedniej chwili na umieranie
jestem bardziej księgowym niż człowiekiem
liczę czy więcej domów zburzyłem czy zbudowałem

nie mam nic oprócz czasu
mam czas na posadzenie drzewa
na umieranie
do końca życia
który może nastąpić przed zaparzeniem herbaty

kiedykolwiek posadziłbym drzewo
i tak go nie przeżyję

dom odchodzi ze mną
za miedzą ciągle ta sama trawa
piasek wypalona ziemia
słyszę kroki
nie wiem dlaczego podejrzewam o to człowieka
którym byłem

Wyróżnienie za wiersz

Makatka z jeleniem
Anna Piliszewska (Wieliczka)

Z ludowych przypowieści

Piernikowe serce zostawił, lukrowane palcami
pachnącymi szalejem, cynamonem i miętą
pocałunków pospiesznych – naraz zmierzchem
odjechał, lecz zaręczał, że wróci.

Więc zaręczył się – wsunął pierścień z trawy, pajęczyn
na jej serdeczny palec
pod tą iwą garbatą, w dziupli której podobno
mieszka diabeł rokita.

Przychodziła tam nocą – we wsi wołali:
Wiedźma!, a ona chichotała – blada, senna
lecz pewna niepewnego
powrotu.

I świeciły dwie gwiazdy jak dwie siostry bliźniacze,
kiedy on – ów marynarz obcą porą gdzieś płynął,
wabiony gwarem portów, gnany wieczną przygodą.

A ona przewracała karty zetkniętych listów, sztywne
karty tarota – księżyc błyskał
jak brzytwa, lśniły dwie
dziwne gwiazdy jak dwie siostry bliźniacze – we wsi
wołano: Wiedźma!

Kiedyś znikła. Skropiono wodą święconą progi;
rzadko przypominano tę piekielną historię.
tylko stary listonosz, co nie nosi już listów
czasem staje pod łożą
pocałunków pospiesznych, parasolem listowia i drgających
pajęczyn. Kruszą się słomki światła. Wiatr
o listy się pyta...

I Nagroda

Anna
Grażyna Cyłwik (Białystok)

Babcia Paulina

Motto: do wieku trzeba dojrzeć w słońcu własnego serca

Babcia Paulina plotła zgrzebne ogrody
na skrzypiących krosnach
pachniała łąka pod nieba poddaszem

pamiętam zapaski pachnące chlebem
motyle z makatki jak żywe kwiaty

mój dom został w spojrzeniu i ciszy
chcę stanąć za progiem dzieciństwa
rozkroić zapach świeżego chleba
płasząc motyle z wiatrem Światowidem
i współczuć lipowemu Chrystusowi
wrośniętemu w rozstaje

Ziemia

ziemia jak matka
dająca przetrwanie
podzielona jak bochen chleba
na działki niezgody

kamienisty ugór
wygraża spracowanym dłoniom

zbudź przestrzeń swego serca
może szept światła obudzi
gobelin łąk za domem

dam ci kolczyki z diamentami rosy
dzwoneczki szarego skowronka
i skrawki słońca jedzone z ręki

Tu

tu wiatr w pamiętniku skiby
zapisuje daty swojej obecności
i welony ślubne kładzie na gałęziach
biały ornat brzozy błogosławi polom
gdy pług głęboko zanurzony w ziemię
by wyorać kamień stęka pod naporem potu
a do kraju ciepłego kominka uciekają ptaki

nie uwierzysz
że można śmiać się jeszcze głośniejsz
łaskocząc bosa stopy trawą
i nie potrzeba być w żadnym kościele
by strącać pył gwiazdny słuchając organów

tu ziemia wyciąga ręce do piorunów
jednocząc tęczą wodę i ogień
w dziecięcy profil na kwiatkach poduszki
nakręca zegar Habla i oblicza godziny przestrzeni

ojciec wciąż klepie kosę i biedę
śnieg wszystkich zim na jednym obrusie
tylko powroty zawsze inną drogą
przez tą samą furtkę z urwanym zawiasem
matka uczy dzieci pacierza by sama nie zapomnieć
babka przewraca się w grobie wianując wnuka ojcowizną

strofy słoneczne zapisane
w ciepłych wilgotnych ustach jaśminów
uparcie wchodzi w krajobraz pamięci
obudzisz mnie szeptem chleba
w dzień siódmy który boli
jak ręka gałęzi wyrwana ze stawu
a z twarzy pajęczce lato schodzi
we wrzosa bliźniacze
podobne próchnicy i cierniom

III Nagroda

Jaśminowy uśmiech
Janusz Pyziński (Dębica)

Czas siwka

siwek nawet nie spojrzy na euro
ciągle przelicza skibę na owies

słonecznym szlakiem pszenicy którym odszedł dziadek
zbliżam się do miedzy skowronkowego nieba
któremu grusza odmówiła posłuszeństwa
gdzie trzecia pora życia spowiada kamienie
a cisza jak świst bata bolesnym wspomnieniem
powraca w tło ostatniego pokosu

siwek nawykły do orki ciągle nie wierzy
że może być lepiej
i nawet nie spojrzy w oczy samochodom

długa podróż wielkiego wozu kończy się o świcie
gdy z nieba dziadkowego sadu ostatnie spada jabłko
po drodze pisząc testament garbatego cienia

przerdzewiały lemiesz nie zaorze ścierni

choć wciąż jeszcze idę nie nadażam za sobą
ciągle się oglądam jakbym chciał powrócić
tam gdzie czas jak mięta pachnie wciąż wyzwaniem
siania i koszenia

siwek stoi w stajni nawet nie pamięta kiedy go kupilem

z pamięci skibą odchodzi moja kolęda o narodzeniu
z resztek nadziei ogień rozpalam rozpraszam ciemności
by nie pobłądzić na prostej drodze do miedzy
na której siwek prostuje kości i czas staje w miejscu
jak dzwony po ostatnim dzwonieniu

Wiatrak

niesforność wiatru wplątana
w ramiona wiatraka jak ludzki los
Eol powiesił torbę na harfie
i zasiał ciszę w żarnach

stare wspomnienie wraca zgrzytem
pieśń spłowiła nuci wiatr błędzący w sitowiu
stary młynarz słucha czerwcowych litanii

znak krzyża uwerturą do krojenia chleba

II Nagroda

Piątkowska
Anna Urbanowicz (Mońki)

Jadzia

W piecu
rozpalonym jej ręką
wesóło trzaskał ogień
W powietrzu unosił się
zapach cebuli
i skwarek
Weselna uczta dla nosów
jej synów
W garnku
bulgotała kartoflanka
tworząc radosny duet
z jej porannym pacierzem
Czasami tylko
wybierała się
z synem do miasta
Wsparta o laskę
i o jego silne ramię
Kuśtykała radośnie do przodu
Wiekowe drzewa
z szacunkiem
pozdrawiały ją szumem liści
Sprawiedliwie obdzielała ludzi:
radością
przestroga
lub kpina
Wedle tego
Kto na co zasłużył
W końcu i ją dopadło
przekleństwo starości
Choć nikt tego nie chciał
przy jej posłaniu
stała bezlitosna kostucha
bezglóśnie wołając
jej imię
Zadrżało ze strachu
udręczone bólem serce
Uwalniając jeszcze
błagalnym pacierzem
ostatnie
i jedyne pragnienie:
O lepsze życie dla synów i córek
Wydała ostatnie tchnienie
Biała, wykrochmalona pościel
była jej całunem
Nic już nie jest tak jak dawniej
Ostał się jeno
stary, drewniany dom
i smutek jej synów
i córek

Zabawy dzieciństwa

Szalone bitwy na pokrzywy
i łopiany
ze zwariowanymi
dziewczynami sąsiadów
Groźnie szczyrzyły kły
wplątane we włosy
„wilki” z łopianu
Wyścigi do przydrożnych wiśni
Żeby „smoły” się najeść
Straszyły posklejane od żywicy
włosy
i ubranie
Wagary z braćmi
w ich bazie
Starej Chacie Pierdzielów
szalone przejażdżki z bratem
motocyklem Junakiem
po gaju

*Pamięci Pani Jadwigi Ł.
przeuroczej staruszki, którą od pierwszego poznania
pokochałam jak własną babcię.*